

Geschiedenis:

Ijzer en bloed

Duitse eenwording: 1815-1871

Otto von Bismarck kreeg met een paar diplomatieke kunststukjes en drie oorlogen gedaan wat in 1848 niet was gelukt: de realisatie van het Duitse keizerrijk. Paradoxaal genoeg werd hij zo de held van vele Duitse liberalen.

Vlak na zijn aantreden op 30 september 1862 hield Bismarck een beroemd geworden rede. Hij zei: "Niet door praten en meerderheidsbesluiten worden de grote vragen van deze tijd opgelost - dat is de grote fout van 1848 geweest - maar door ijzer en bloed." Hij gaf daarmee aan dat volgens hem de eenwording met militaire en niet met democratische middelen tot stand zou worden gebracht.

Volgens Bismarck moest Pruisen eerst Oostenrijk en Frankrijk verslaan om een Duits Keizerrijk te kunnen vormen. Oostenrijk moest - conform de klein-Duitse gedachte - buiten de eenwording gehouden worden maar mocht niet van Duitsland vervreemd raken. Frankrijk, dat een Duitse eenwording nooit toe zou staan, moest worden geïsoleerd.

In eerste instantie richtte Bismarck zich, via een omweg, op het uitschakelen van Oostenrijk. In 1863 probeerde Denemarken het onafhankelijke hertogdom Sleeswijk te annexeren. Zowel in Sleeswijk als in Holstein - volgens een middeleeuwse belofte van het Deense koningshuis 'voor altijd met elkaar verbonden' - braken opstanden uit. Omdat Holstein deel uitmaakte van de Duitse Bond, vond Bismarck dat Pruisen én Oostenrijk militair moesten optreden tegen Denemarken. Ze verklaarden de oorlog aan Denemarken, wonnen deze en verdeelden het gebied onder elkaar in de vrede van Wenen (1864). Pruisen kreeg de zeggenschap over Sleeswijk en Oostenrijk nam Holstein in zijn rijk op.

Dit was in twee opzichten een slimme zet van Bismarck. In de eerste plaats kreeg hij de nationalistisch-liberale krachten in Duitsland op zijn hand door voor de 'Duitse broeders' in Sleeswijk-Holstein op te komen. In de tweede plaats vormde de Oostenrijkse aanwezigheid in Sleeswijk-Holstein een goede aanleiding om de door hem gewenste oorlog met Oostenrijk uit te lokken.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/17/ijzer-en-bloed>